

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

OPINIONS AGAINST INFORMATION TECHNOLOGY OF NURSES WHO WORK IN A UNIVERSITY HOSPITAL

Bilgiç, Ş., Aydın Ö.G.***

ÖZET

Amaç: Bu çalışma yeni kurulan bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin bilişim teknolojilerini kullanma durumu ve buna ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma tanımlayıcı niteliktedir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini, bir üniversite hastanesinde çalışan tüm hemşireler, örneklemini ise veriler toplandığı zamanda izinli olmayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 60 hemşire oluşturmıştır. Veriler ‘Hemşire Bilgi Formu’ ve araştırmacılar tarafından literatür ışığında geliştirilen hemşirelerin bilişim teknolojilerini kullanma durumlarını belirlemeye yönelik ‘Hemşirelik ve Bilişim Teknolojileri Anketi’ aracılığı ile toplanmıştır.

Bulgular: Çalışmada, hemşirelerin %93.3’ünün bilgisayara sahip olduğu ve 5 yıl ve üstü süredir bilgisayar kullandığı, %83.3’ünün bilgisayarla ilgili bir eğitim programına katıldığı, %76.7’sinin ise mesleki araştırma yapmak için bilişim teknolojilerinden yararlandığı belirlenmiştir. Hemşirelerin %90.0’ı bilişim teknolojilerini kullanmaktan zevk aldığını, %81.7’si bilişim teknolojilerini kullanarak yaptığı işlerin daha hızlı ve kolay tamamlandığını ve sonuçlarının iyi olduğunu, %71.7’si ise bilişim teknolojilerinin hemşirelik bakımına olumlu katkı sunduğunu düşünmektedir.

Sonuç: Bu araştırmanın verileri, hemşirelerin bilişim teknolojilerini kullanma konusunda olumlu olduğunu ve hasta bakımında bilişim teknolojilerinden daha fazla yararlanmak istediklerini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, hemşirelik bilişimi, sağlık bilişimi, bilişim teknolojisi.

Sorumlu Yazar: Araş.Gör.Dr. Şebnem Bilgiç
Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu TEKİRDAĞ
Tel: +90 2822503115 - +905055275922
e-mail: sbilgic@nku.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This descriptive study is aimed to describe use of information technology and opinions in working of newly established at a University Hospital. This study is descriptive one.

Material and Method: The universe of study consisted all of nurse who working in one university hospital and sample of study were 60 nurses who were accept to participation on study. Data were collected by using ‘Nursing Knowledge Form’ and ‘Nursing and Information Technology Form’ which had been developed by researchers, included information about demographic and use of information technology.

Results: At study, it was determined that 93.3% of nurses have a computer, used computer 5 years and over time, 83.3% of nurses had participated in a training program, 76.7% of nurses information technology to professional research. 90% of nurses had taken pleasure from the use of information technology in the work, 81.7% of nurses think about using information technology is faster and easier so the results are good, while 71.7% think that the information technology of nursing care a positive contribution to offer.

Conclusion: Our findings, suggest that nurses have positive towards using information technology and more use of information technology in patient care have shown that they want to.

Key Words: Nursing, nursing informatics, health informatics, information technology.

* Araş.Gör.Dr., Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü/TEKİRDAĞ

**Araş.Gör., İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi/İSTANBUL

Geliş Tarihi: 24.12.2014 Kabul Tarihi:20.12.2015

GİRİŞ

Bilişim sistemleri; bilginin toplanmasını, saklanmasını, işlenmesini ve gerektiğinde herhangi bir yere iletilmesi ya da herhangi bir yerden bu bilgiye erişilmesini sağlayan otomatik sistemlerdir (1). Bilişim teknolojisindeki gelişmeler iletişimi etkileşime, kitlesel bilgi paylaşımını da bireysel bilgiye dönüştürmüştür. Ayrıca bilginin istenilen zamanda elde edilmesini sağlamıştır (2).

Günümüzde teknoloji ve sağlık alanındaki hızlı gelişmeler bilgisayar temelli bilişim sistemlerinin kullanımını yaygınlaştırmıştır. Bilgisayar ve bilgisayar denetimli sistemler sağlık sistemine olağan üstü boyutlar getirmekte, bilginin yönetilmesi, kaydedilmesi, saklanması ve paylaşılmasında büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Özellikle, klinik bilgi sistemlerinin, iletişim ve internet bağlantılarının geliştirilmesi sağlık sektöründe bu teknolojilerin yaygın bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır (3-4).

Hemşirelik bilişimi kavramı, bilişim teknolojilerinin hemşireliğin kendine özgü bilgi birikimi ve hemşirelik uygulamalarında kullanılması sonucu ortaya çıkmıştır (5). Sağlık bakım sisteminin en önemli bileşeni olan hemşireler çağdaş rolleri ve sorumlulukları ışığında günümüz teknolojik gelişmelerinden en fazla etkilenen sağlık çalışanlarıdır (6). Hemşireler, hastane bilgi sistemlerinde bilgiyi elde etme, ulaşma, kullanma, kayıt altına alma ve saklamada hemşirelik bilişimini kullanırlar. Hemşireler bilişim sistemlerini kullanarak bireyin bakım gereksinimlerini belirleyebilir, bakım için uygun malzemeyi seçebilir ve bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımını verebilirler (7). Bu nedenlerle, hemşireler bilgisayar ortamına uyarlanmış bilişim sistemlerinin birincil kullanıcılarıdır.

Hümanistik ve holistik felsefeye temellenen hemşirelik uygulamalarında teknolojinin kullanılması vazgeçilmez bir unsur olmaktadır. Çağımızın teknoloji çağı olması nedeniyle hemşirelerin teknolojiyi yakından takip etmeleri ve uygulamalarında etkili bir şekilde kullanmaları önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmıştır. Hemşirelik bilişimi; hemşirelik eğitimi, uygulamaları, yönetimi, araştırmaları kısacası hemşireliğin olduğu her alanda vardır. Hemşirelikte bilişim sistemlerinin etkili kullanımı ile bireyin bakım ve tedavisindeki eksiklik ve yanlışlıklar kısa sürede tespit edilebilecek ve sonuçları ağır olabilen durumların önlenmesi sağlanabilecektir (8). Böylece hemşirelik bakımının kalitesi artacak ve bununla beraber sağlık hizmetlerinin kalitesinde de artma sağlanacaktır (8).

Bilişim teknolojilerinin kullanımı sağlık bakım sisteminde 1970’li yıllardan sonra hız kazanmasına rağmen hemşirelikte bilişimin kullanımı ancak 2000’li yıllardan sonra gelişmiştir. Ülkemizde Koç (9), Kaya ve ark. (10) ve Köse’nin (11) yaptığı hemşirelik bilişimi ve bilgi teknolojilerinin kullanım düzeyinin araştırıldığı çalışmalarda, hemşirelerin hemşirelik eğitimi süresince hiç bilgisayar eğitimi almamış olduğu, bilgisayar destekli bir ortamda çalışmak istedikleri, meslekleri için bilgi/bilişim teknolojilerinin gerekli olduğuna inandıkları görülmektedir. Bu araştırmaların sonuçları incelendiğinde, hemşirelerin bilgisayar ve bilgi/bilişim teknolojilerini kullanmaya karşı olumlu tutum gösterdikleri görülmektedir. Hemşirelerin temel bilgisayar programlarından, hemşirelik girişimleri için uzmanlık gerektirecek uygulamalara kadar her alanda bilişim teknolojilerinden yararlanmaları gerektiği vurgulanmaktadır (12). Bu bağlamda yeni kurulan bir üniversite hastanesinde elektronik kayıt sistemlerine veri sağlayan hemşirelerin

bilişim teknolojilerini kullanım düzeyleri ve buna ilişkin korku ve görüşlerini belirlemeye yönelik bir araştırmaya gereksinim olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma sonucunda ortaya çıkacak sonuçların, gelecekte hemşirelik bakımının kalitesinin niteliksel ve niceliksel ölçülmesine olanak sağlayacak verileri etkileyebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Araştırma Soruları:

Araştırma yeni kurulan bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin bilişim teknolojilerini kullanma durumu ve buna ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu bağlamda araştırmanın soruları şu şekilde oluşturulmuştur:

1. Hemşirelerin bilişim teknolojilerini kullanma durumu nedir?
2. Hemşirelerin bilişim teknolojileri hakkındaki görüşleri nedir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Şekli

Araştırma, tanımlayıcı bir çalışmayı içermektedir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini yeni kurulan bir üniversite hastanesinde çalışan toplam 70 hemşire oluşturmuştur. Araştırmaya hastanenin tüm birimlerinde çalışan hemşireler dahil edilmiş olup hemşirelerin çalıştıkları birimlerde kullanabilecekleri bilgisayarları mevcuttu. Örneklemi ise çalışmayı katılmayı kabul eden ve verilerin toplandığı dönemde raporlu ya da doğum izninde olmayan toplam 60 hemşire oluşturdu.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Hemşire Bilgi Formu ve Hemşirelik ve Bilişim Teknolojileri Anketi kullanıldı. Hemşire bilgi formu hemşirelerin yaş, cinsiyet, çalışma yılı, bilgisayar kullanma

durumu ve bilişim teknolojilerini hangi uygulamaları yaparken kullandığını belirlemeye yönelik sorulardan oluştu. Hemşirelik ve Bilişim Teknolojileri Anketi araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturuldu (13,14,15). Katılımcıların bilişim teknolojilerine yönelik deneyim, alınan eğitim, buna ilişkin korku, endişe, tutum, öz yeterlilik, sağlık kurumunun kaynakları, etkileşimde bulunulan çevreyi değerlendirmeye yönelik 45 sorudan meydana geldi. Katılımcılardan anket sorularını cevaplarken “katılıyorum”, “kararsızım” ve “katılmıyorum” şeklindeki seçeneklerden birini işaretlemeleri istendi.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın uygulanabilmesi için üniversitesi hastanesinden yazılı izin ve katılımcılardan çalışmaya katılmayı kabul ettiklerine dair sözlü onam alındı.

Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri Nisan 2012’de toplandı. Çalışma için her kliniğe araştırmacı tarafından gidildi ve katılımcılara araştırmanın amacı açıklandı, araştırma hakkındaki soruları yanıtlandı. Katılımcılara veri toplama araçları çalıştıkları klinik ortamlarında uygulandı. Veri toplama araçlarının uygulanması yaklaşık 20 dakika sürdü. Çalışmanın yapıldığı dönemde raporlu veya doğum izninde olanlar ile çalışmaya katılmak istemeyenler çalışma dışı bırakıldı.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler Statical Package for Social Science for Windows (SPSS 16.0) paket programı kullanılarak değerlendirildi. Sosyodemografik verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik ve ortalama, bilişim teknolojilerinin hemşireler tarafından kullanımı ve görüşleri ise yüzde olarak hesaplandı.

BULGULAR

Çalışmaya katılan hemşirelerin %90'ı kadın ve yaş ortalaması 27.56 ± 0.30 idi. Mesleki deneyimi ortalama 4.80 ± 0.40 yıl olan hemşirelerin %13.3'ü sağlık meslek

lisesi/önlisans, %80.0'i lisans ve %6.7'si ise lisansüstü eğitime sahiptir. Hemşirelerin %53.3'ü servis hemşiresi, %11.8'i sorumlu hemşire, %20.3'ü poliklinik hemşiresi ve %14.6'sı ise ameliyathane hemşiresi olarak görev yapmakta idi.

Tablo 1. Hemşirelerin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Durumları (N=60)

Bireysel ve Mesleki Özellikler		Sayı	%
Evde bilgisayar olma durumu	Var	56	93.3
	Yok	4	6.7
Bilgisayar kullanma yılı	1 yıldan az	1	1.7
	1-4 yıl	3	5.0
	5 yıl ve üstü	56	93.3
Bilgisayarla ilgili eğitim alma durumu	Alan	50	83.3
	Almayan	10	16.7
Bilgisayarla ilgili alınan eğitimin yeri	Bilgisayar kursu	10	20.0
	Okul dersleri	31	62.0
	Bilgisayar kursu ve okul dersleri	9	18.0
Bilişim teknolojileriyle ilgili bilgi düzeyi	Kötü	1	1.7
	Orta	31	51.7
	İyi	25	41.7
	İleri	3	5.0
Günlük bilgisayar kullanma süresi	1 saatten az	16	26.7
	1-3 saat	29	48.3
	4 saat ve üstü	14	23.3
	Kullanmıyor	1	1.7
Bilişim teknolojilerini kullanarak yaptıkları uygulamalar*	Sosyal konularda araştırma	50	83.3
	E-posta gönderme	49	81.6
	Mesleki araştırma	46	76.7
	Bankacılık işlemleri	27	45.0

* Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Çalışmaya katılan hemşirelerin %93.3'ünün bilgisayara sahip olduğu ve 5 yıldan fazladır bilgisayar kullandığı, %62.0'ının bilgisayar kullanmayı okulda derslerden öğrendiği belirlendi. Yapılan çalışmada hemşirelerin %11.6'sı kötü düzeyde ve %83.4'ü orta düzeyde bilgisayar bildiğini belirtti. Çalışmaya katılan hemşirelerin %51.7'si günde 1 saatten az bilgisayar kullandığını ifade ederken, bilgisayar ortamında en fazla

yaptıkları işlemler sosyal konularda araştırma (%83.5), e-posta gönderme (%82), mesleki araştırma (%76.7) ve bankacılık işlemleri (%45) olarak sıralandığı belirlendi (Tablo1).

Hemşirelerin mezuniyetlerine göre bilişim teknolojileriyle ilgili bilgi düzeyi incelendiğinde, lisans mezunu 48 hemşirenin 21'i (%43.7) orta düzeyde, 23'ü (%47.9) iyi düzeyde bilgisayar

kullanabildiklerini ifade ettiği belirlendi (Tablo 2).

Tablo 2. Mezuniyetlerine Göre Hemşirelerin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Düzeyi

Bilişim Teknolojileriyle İlgili Bilgi Düzeyi	Eğitim Durumu							
	Lise/Önlisans		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kötü	-	-	1	8.3	-	-	1	1.6
Orta	8	100	21	43.7	2	50.0	31	51.6
İyi	-	-	23	47.9	2	50.0	25	41.6
İleri	-	-	3	-	-	-	3	5.0
Toplam	8	100	48	100.0	4	100.0	60	100.0

Hemşirelerin bilişim teknolojilerini kullanma hakkındaki görüşleri incelendiğinde, bilişim teknolojilerine karşı yetenekleri, sorun çözebilmeleri, bilişim teknolojilerini kullanma durumları, tercihleri, hasta bakımına etkileriyle ilgili ifadelerde katılıyorum şeklindeki görüş bildirimlerinin yüksek oranda olduğu saptandı (Tablo 3).

Çalışmaya katılanların %96.6'sı bilişim teknolojilerini kullanmanın faydalı olduğunu, %90'ı bilişim teknolojilerini kullanmaktan zevk aldığını ve bilişim teknolojileri aracılığıyla yaptığı işleri çevresi ile paylaştığını, %81.7'si bilişim teknolojilerini kullanarak yaptıkları işlerden iyi sonuçlar aldığını, bilişim teknolojilerini kullanmanın işlerini hızlandırdığını ve kolaylaştırdığını belirtti. Hemşirelerin %78.3'ü bilişim teknolojilerini kolayca kullanabileceğini ve bilgisayarla ilgili sorunları uğraşarak çözebileceğini, %73.3'ü bilişim teknolojilerini kullanmaya karşı yetenekleri olduğunu belirtirken, %71.7'si bilişim teknolojilerini kullanmanın sonucunun hasta bakımında kolayca görülebileceğini ve bilişim teknolojilerini

kullanan sağlık kurumlarında çalışmayı tercih edeceklerini ifade etti. Hemşirelerin %70'i bilişim teknolojileri ile verimliliğinin arttığını, %65'i ise medyada yazılan olumlu yazıların bilişim teknolojilerini kullanmalarını etkilediğini belirtmektedir.

TARTIŞMA

Çalışmadaki hemşirelerin %93.3'ü evde bilgisayara sahip ve 5 yıldan fazla bilgisayar kullandığını belirtti. Softa ve arkadaşlarının (16) hemşirelerin bilgisayar kullanımlarına yönelik tutumlarını değerlendiren çalışmalarında, hemşirelerin %89.4'ünün evde bilgisayarının olduğu, %50.0'sinin de 6-9 yıldır bilgisayar kullanmakta olduğu belirtilmekte idi. Kipturgo ve arkadaşlarının (17) Kenya'daki iki farklı hastanede çalışan hemşirelerin bilgisayar kullanımına karşı tutumlarının incelendiği çalışmada da, hemşirelerin %70.5'inin bilgisayar kullanma deneyimine sahip olduğu ifade edilmekte idi. Bu çalışmaların sonucunda katılımcıların bilgisayara sahip olma durumu ve kullanma yılının yüksek olduğu görülmektedir. Günümüzde teknolojik

gelişmelerin hızla arttığı düşünüldüğünde bu durumun doğal bir sonuç olarak karşımıza çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 3. Hemşirelerin Bilişim Teknolojileri ile İlgili Görüşleri

Bilişim Teknolojileri ile İlgili Görüşleri	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bilişim teknolojilerini kullanmaya karşı yeteneğim olduğuna inanırım	44	73.3	11	18.4	5	8.3
Bilgisayarla ilgili sorunları uğraşarak çözebilirim	47	78.3	6	10.0	7	11.7
Bilişim teknolojilerini kolaylıkla kullanabilirim	47	78.3	9	15.0	4	6.7
Bilişim teknolojilerini kullanmak bana zevk verir.	54	90.0	5	8.3	1	1.7
Bilişim teknolojilerini kullanarak yaptığım işlerde iyi sonuçlar alırım.	49	81.7	9	15.0	2	3.3
Bilişim teknolojilerini kullanarak yaptığım işleri çevremdekilerle kolayca paylaşıyorum.	54	90.0	5	8.3	1	1.7
Bilişim teknolojilerini kullanmamın sonucu hasta bakımında kolayca görülür.	43	71.7	16	26.6	1	1.7
Bilişim teknolojilerini kullanmak işlerimi daha hızlı bitirmemi sağlıyor.	49	81.7	10	16.6	1	1.7
Bilişim teknolojilerini kullanmak etkinliğimi artırır.	42	70.0	14	23.3	4	6.7
Bilişim teknolojilerini kullanmak faydalıdır.	58	96.6	2	3.4	-	-
Bilişim teknolojileriyle yapmak istediğim işi kolayca yapabiliyorum.	49	81.7	6	10.0	5	8.3
Medyada yazılan olumlu yazılar bilişim teknolojilerini kullanmamı olumlu etkiler.	39	65.0	15	25.0	6	10.0
Bilişim teknolojilerini daha çok kullanan sağlık kurumlarında çalışmayı tercih ederim.	43	71.7	10	16.6	7	11.7

Hemşirelerin %51.7'si bilgisayar kullanmayı okulda derslerden öğrendiğini ifade etmektedir. Erdemir ve arkadaşlarının (18) hemşirelerin bilgisayar ve internet kullanma durumu ve hemşirelikte bilgisayar kullanımının değerine ilişkin görüşlerini incelediği çalışmalarında, hemşirelerin %80.0'i okulda bilgisayar kullanmaya yönelik ders almadığını ifade etmektedir. Erdemir ve arkadaşları bu

durumun ülkemizde lisans düzeyi hemşirelik eğitiminde bilgisayarla ilgili derslerin 1996 yılından itibaren müfredata eklenmesi ve araştırmaya katılan hemşirelerin bu tarihten önce mezun olmasıyla ilgili olduğunu belirtmektedir (18). Yapılan çalışmada ise hemşirelerin mesleki deneyim yıllarının düşük olması (4.80 ± 0.40) lisans eğitiminde bilgisayar dersi aldıklarını düşündürmektedir. Ayrıca katılımcıların %80.0'i okulda ve okulla

birlikte kursta bilgisayar dersi aldıklarını ifade etmektedir. Bilgisayar eğitiminin 1996'dan itibaren hemşirelik eğitim müfredatına girmesi ile bu tarihten sonra lisans eğitimini tamamlayan hemşirelerin bilgisayar kullanım oranının daha yüksek olarak saptanması beklenen bir sonuçtur.

Yapılan çalışmada hemşirelerin %11.6'sı kötü düzeyde ve %83.4'ü orta düzeyde bilgisayar bildiğini belirtmekte idi. Erdemir ve arkadaşlarının (18) yaptığı çalışmada ise hemşireler bilgisayar kullanma düzeyini %28.9'u kötü ve %48.9'u ise orta olarak ifade etmektedir. Yapılan iki çalışma karşılaştırıldığında lisans eğitiminde bilgisayar dersi istendik düzeyde verilemese de zaman içerisinde kötü seviyedeki bilgisayar bilme oranının orta seviyeye çıktığı sonucuna ulaşılmaktadır. Buna karşın katılımcıların %83.4'ünün orta düzeyde bilgisayar bildiğini ifade etmesi okullarda verilen bilgisayar ile ilgili eğitimin katılımcıların beklentilerini karşılayamadığı ve bilgisayar kullanmalarında kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Başar ve arkadaşlarının (8) hemşirelik hizmetlerinde bilgisayar kullanımını incelediği araştırmalarında, hemşirelerin %73.7'si meslek hayatları boyunca bilgisayarla ilgili bir eğitime katılmadıklarını, %36.9'u bilgisayar kullanımıyla ilgili yeterlilik düzeylerinin orta olduğunu ve %76.7'si bilgisayarla ilgili bir eğitim almayı istediklerini ifade etmişlerdir. Bu veriler hemşirelerin bilgisayar kullanımı konusunda eksikliklerinin farkında olduklarını ve bunun giderilmesini istediklerini ortaya koymaktadır.

Çalışmaya katılan hemşirelerin %51.7'si günde 1 saatten az bilgisayar kullandığını ifade ederken, bilgisayar ortamında en fazla yaptıkları işlemler sosyal konularda araştırma (%83.5), e-posta gönderme (%82), mesleki araştırma (%76.7) ve bankacılık işlemleri (%45) olarak sıralanmaktadır (Tablo1). Gül ve

arkadaşlarının (19) hemşireler arasında bilgisayar ve internet kullanım sıklığının incelendiği araştırmalarında, hemşirelerin bilgisayar kullanım amaçları; eğlence (%40.1), bilgi alma (%29.9), eğitim (%16.5) ve iletişim (%12.6) olarak sıralanmaktadır. Kaya ve arkadaşlarının (10) hemşirelerin bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlendiği çalışmada, hemşirelerin %70.2'si mesleki konularda araştırma ve inceleme yapma, %29.8'i ise haber sitelerini ve güncel konuları izleme, e-posta gönderme gibi konularda bilgisayarı kullandıklarını ifade etmektedirler. Brumini ve arkadaşlarının (20) hemşirelerin bilgisayara karşı tutumlarını inceleyen çalışmalarında ise hemşirelerin eğlence (%50), çalışma (%43.0), iletişim (%33.1) ve eğitim (%32.6) amacıyla bilgisayarı kullandıkları ifade edilmiştir. Kipturgo ve arkadaşlarının (17) yaptığı çalışmada da hemşirelerin %85.1'i her gün bilgisayar kullandıklarını belirtmişlerdir. Çalışmaların sonuçları karşılaştırıldığında mesleki araştırma, eğlence, iletişim gibi konularda hemşirelerin yüksek oranda bilgisayarı kullandıkları görülmektedir.

Hemşirelerin eğitim durumu ile bilişim teknolojileriyle ilgili bilgi durumuna baktığımızda lisans mezunu 48 hemşirenin 21'i (%43.75) orta düzeyde, 23'ü (%47.92) iyi düzeyde bilgisayar kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. 48 hemşireden 23'ünün (%47.92) bilgisayar kullanım düzeyini iyi olarak ifade etmesi memnuniyet verici olmakla birlikte bilgisayarların kullanımının günümüzde hızla artması bu oranın yakın zamanda yükseleceğini düşündürmektedir.

Hemşirelerin %73.3'ü bilişim teknolojilerini kullanmaya karşı yetenekleri olduğunu belirtirken, %78.3'ü bilgisayarla ilgili sorunları uğraşarak çözebileceğini ifade etmektedir. Hemşirelerin %90.0'ı bilişim teknolojilerini kullanmaktan zevk aldığını, %71.7'si ise bilişim teknolojilerini

kullanmanın yararının hasta bakımında kolayca görülebileceğini bildirmektedir. Koç'un (9) hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik eğitimi ve uygulamalarında bilgisayar kullanımı konusundaki görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada öğrencilerin %81.2'si bilgisayarların hemşirelik işlev ve uygulamalarının bir parçası olduğunu, %62.5'i hemşirelik bakım ve uygulamalarını kolaylaştırdığını, %89.1'i ise hasta bakımının planlanmasını, belgelenmesi sağladığını belirtmişlerdir. Başar ve arkadaşlarının (8) çalışmasında da hemşirelerin %85.8'i hemşirelik fonksiyonlarını yerine getirirken bilgisayara ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Kaya ve arkadaşlarının (10) çalışmasında da hemşirelerin bilgisayarı hemşirelik işlevlerinde kullanması ile profesyonelleşme ve mesleki gelişmeye katkı sağlanacağı, az zamanda kaliteli bakım verilebileceği, eğitim ve araştırma olanağı sağlayacağı ifade edilmiştir. Tüm bu çalışmalar hemşirelerin hemşirelik işlevlerinde bilişim teknolojilerini kullanmasının yararlı ve vazgeçilmez olduğunun bir göstergesidir.

Hemşirelerin %96.6'sı bilişim teknolojilerini kullanmanın faydalı olduğunu belirtirken, %71.7'si bilişim teknolojilerini kullanan sağlık kuruluşlarında çalışmayı tercih edeceğini ifade etmiştir. Koç'un (9) öğrenci hemşirelerin bilgisayarla ilgili görüşlerini inceleyen çalışmasında da öğrencilerin %93.8'i bilgisayara dayalı bir ortamda çalışmayı istemektedirler. Ayrıca öğrencilerin %97.7'si bilgisayar kullanımının mesleki kariyere etki ettiğini belirtmişlerdir (9). Çağımızın bilgisayar çağı olduğu ve artık bilgisayarların yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline geldiği bir ortamda bu sonucun araştırmadan elde edilen sonuç ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Hemşirelerin %81.7'si bilişim teknolojilerini kullanarak yaptıkları

işlerden iyi sonuçlar aldığını belirtmektedir. Softa ve arkadaşlarının (16) yaptığı çalışmada hemşireler tarafından bilişim teknolojilerinin kullanılmasının hemşirelik bakım ve uygulamalarına olumlu katkı sağlayacağı belirtilmektedir. Nkosi ve arkadaşlarının (21) hemşirelik öğrencilerinin bilişim teknolojilerine erişimlerini ve tutumlarını inceledikleri çalışmalarında hemşirelerin %93.3'ü bilgisayar kullanarak görevlerini daha verimli yapabilecekleri ve hasta bakımını iyileştirmek için iyi bir fırsat sağlayabileceklerini, %78.70'i bilgisayarlar sayesinde mesleki işlerine daha fazla zaman ayırabileceklerini ifade etmişlerdir. Kipturgo ve arkadaşlarının (17) yaptığı çalışmada hemşirelerin %85.2'si bilgisayarların hasta bakım kalitesi için önemli fırsatlar sunduğunu, %90.8'i evrak kullanımını azalttığını ve %79.2'si daha verimli bakım vermeyi sağladığını belirtmişlerdir.

SONUÇ

Bu araştırmada hemşirelerin teknolojik gelişmeleri yakından takip ettiği, hasta bakımında bilişim teknolojilerinden daha fazla yararlanmak istedikleri, bilgisayar teknolojisini kullanarak bakımda daha profesyonel olabilecekleri ve uygulamalarında bilgisayar desteğiyle çalışmaya olumlu baktıkları görülmektedir. Hastane ortamında bilgisayar destekli bakım sistemlerinin oluşturulması ve bu konuda çalışmaya istekli hemşirelerle işbirliğine gidilerek yaygınlaştırılması ve bakımın kalitesinin artırılması sağlanmalıdır. Bu amaçla hemşirelerin mesleki eğitimleri boyunca, bilgisayar ile ilgili eğitimlerinin, mesleki uygulamalarına uygun verilmesinin sağlanması ve mezuniyet sonrası eğitim programlarıyla zenginleştirilmesi önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Köksal L. Örgütsel değişim ve bilgi teknolojileri. Şelimen D, Ed. Sağlık hizmetlerinde bilişim teknolojisinin uygulama alanları. Ankara: Bedray Yayınları; 2011:15-21.
2. Bal CG, Akgemci T. Bilişim teknolojilerinin üniversite hastanelerinde kullanımının farklı değişkenler açısından incelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2011;10(2):749-59.
3. Hovenga E, Garde S, Heard S. Nursing constraint models for electronic health records: a vision for domain knowledge governance. International Journal of Medical Informatics 2005;74:886-898.
4. Ömürbek N, Altın FG. Sağlık bilişim sistemlerinin uygulanmasına ilişkin bir araştırma: İzmir örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi 2009; 19:211-232.
5. Turhan K, Köse A. Hemşirelerin hemşirelik bilişimi hakkındaki düşüncelerinin değerlendirilmesi: Trabzon iline ait bir çalışma. Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi KKTC;2010,s.123-131.
6. Park H, Cho I, Byeun N. Modeling a terminology-based electronic nursing record system: an object-oriented approach. International Journal of Medical Informatics 2007;76:735-746.
7. Bilgiç Ş, Şendir M. Hemşirelik bilişimi. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi 2014; 3(1):24-28.
8. Başar A, Delice ST, İlhan MN, Ergün MA, Soncul H. Hemşirelik hizmetlerinde bilgisayar kullanımı-Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi örneği. Bilişim Teknolojileri Dergisi 2008;1(1):43-46.
9. Koç Z. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik eğitimi ve uygulamalarında bilgisayar kullanımı konusundaki görüşlerinin belirlenmesi. Cumhuriyet Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2006; 10(2):29-40.
10. Kaya N, Aştı T, Kaya H, Kaçar GY. Hemşirelerin bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi 2008; 16(62):83-89.
11. Köse A. Hemşirelerin bilgisayar kullanım durumlarının belirlenmesine yönelik bir ampirik çalışma-Trabzon ili örneği. Bilişim Teknolojileri Dergisi 2012;5(1): 37-43.
12. Hannah KJ, Ball MJ, Edwards MJA. Introduction to nursing informatics. [Elektronik Sürüm]. Canada: Springer Science and Business Media.2006
13. Turan B, Haşit G. Teknoloji kabul modeli ve sınıf öğretmenleri üzerinde bir uygulama. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi 2014;6(1):109-119.
14. Çelik HE, Yılmaz V, Pazarlıoğlu V. Teknoloji kabul modeli ve bir uygulama. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar 2010; 47(540):35-44
15. Ustasüleyman T, Eyüboğlu K. Bireylerin internet bankacılığını benimsemesini etkileyen faktörlerin yapısal eşitlik modeli ile belirlenmesi. BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar. 2010;4(2):11-38.
16. Softa HK, Akduran F, Akyazı E. Hemşirelerin bilgisayar kullanımlarına yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2014;3(3):845-858.
17. Kipturgo MK, Kivuti-Bitok LW, Karani AK, Muiva MM. Attitudes of

nursing staff towards computerisation: a case of two hospitals in Nairobi, Kenya. BMC Medical Informatics and Decision Making 2014;14(1):1-16.

18. Erdemir F, Hanoğlu Z, Akman A. Hemşirelerin bilgisayar ve internet kullanma durumu ve hemşirelikte bilgisayar kullanımının değerine ilişkin görüşleri. 2. Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi Antalya;2005, s.78-84.
19. Gül A, Gençtürk N, Bozkurt G. Hemşireler arasında bilgisayar ve internet kullanım sıklığının incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2004;7(3):8-18.
20. Brumini G, Kovie I, Zombori D, Lulia I, Petroveeki M. Nurses' attitudes towards computers: cross sectional questionnaire study. Croatian Medical Journal. 2005; 46(1):101-104.
21. Nkosi ZZ, Asah F, Pillay P. Post-Basic nursing students access to and attitudes toward the use of information technology in practice: a descriptive analysis. Journal of Nursing Management 2011;19: 876–882.

Bu çalışma, 27-29 Eylül 2012 tarihinde 2. Temel Hemşirelik Bakımı Kongresinde (İstanbul) poster bildirisi olarak sunulmuştur.